

Хмельницька обласна універсальна наукова бібліотека
Відділ наукової інформації та бібліографії

НАТО: історія та сучасність

Бібліографічний список літератури

до дня заснування Північноатлантичного альянсу

Хмельницький
2023

Пропонуємо вашій увазі бібліографічний список, який містить інформацію про створення Організації Північноатлантичного договору, розвиток стратегічного партнерства між Україною та НАТО, та як з моменту повномасштабного вторгнення росії в Україну Північноатлантичний альянс допомагає у боротьбі з російською агресією.

Книги та статті із збірників розміщені в алфавітному порядку.

Бібліографію статей із періодичних видань подано в зворотній хронології. Література до бібліографічного списку «НАТО: історія та сучасність» підібрана з фондів Хмельницької ОУНБ.

НАТО (Організація Північноатлантичного договору або Північноатлантичний альянс) – міжнародна міждержавна організація, яка є військово-політичним союзом 30-и держав Європи і Північної Америки. Головна роль НАТО – забезпечити свободу та безпеку країн-членів, використовуючи військові та політичні засоби. Основні цінності Альянсу: індивідуальна свобода, демократія, мирне розв'язання суперечок, верховенство права.

Альянс стоїть на захисті країн-членів від загрози агресії: головним військово-політичним принципом організації є система колективної безпеки, тобто спільних організованих дій усіх її членів у відповідь на напад ззовні.

Підписання Північноатлантичної угоди і створення Альянсу безпосередньо пов'язані з подіями, що відбувалися у світі після Другої світової війни. Загроза післявоєнного реваншизму в Німеччині, а згодом і агресивна політика СРСР спонукали європейські країни і США шукати нової архітектури європейської безпеки. Початком процесу формування оборонного союзу країн Заходу можна вважати зустріч у Брюсселі 4 березня 1948 року представників Бельгії, Великої Британії, Люксембургу, Нідерландів і Франції, на якій обговорювалася англо-французька пропозиція розробки договору про взаємну допомогу. 17 березня 1948 року був підписаний Брюссельський договір. Його метою була спільна протидія можливій у майбутньому агресії зі сторони Німеччини, а також військова кооперація як відповідь на можливу радянську агресію.

З моменту свого заснування кількість нових держав-членів Альянсу збільшилася з первинних 12 до 30 країн. Останньою державою-членом, яка приєдналась до НАТО, стала Північна Македонія – 27 березня 2020 року. НАТО визнає Боснію і Герцеговину, яка отримала План дій щодо членства в НАТО в грудні 2018, Грузію та Україну як кандидатів на членство в Альянсі. Також 20 інших держав беруть участь у програмі НАТО – Партнерство заради миру, ще 15 країн беруть участь в інституціолізованих програмах діалогу.

Відносини України з НАТО почали розвиватися невдовзі після здобуття нею незалежності у 1991 році. 1992 року відбувся перший візит Генерального секретаря НАТО до Києва, в ході якого Україна була запрошена до участі в Раді північноатлантичної співпраці (РПАС). А вже 8 лютого 1994 р. Україна першою з країн СНД підписала Рамковий документ «Партнерства заради миру». 14 вересня 1994 року на спеціальному засіданні Північноатлантичної ради була офіційно схвалена перша індивідуальна програма партнерства між Україною і НАТО. Відносини були зміцнені після підписання Хартії про особливе партнерство 1997 р., яка заснувала Комісію Україна-НАТО (NUC) для просування співпраці.

Після саміту НАТО у Варшаві в липні 2016 року практична підтримка України з боку НАТО викладена у Комплексному пакеті допомоги (САР) для України. У червні 2017 року Верховна Рада ухвалила закон про відновлення членства в НАТО як стратегічної мети зовнішньої політики та політики безпеки. У 2019 році набула чинності відповідна зміна до Конституції України. У вересні 2020 року президент Володимир Зеленський схвалив нову Стратегію національної безпеки України, яка передбачає розвиток особливого партнерства з НАТО з метою членства в НАТО. А 30 вересня 2022 року Україна подала заявку на вступ до НАТО у пришвидшеному порядку.

З моменту повномасштабного вторгнення росії в Україну, яке розпочалося в лютому 2022 року, НАТО та країни Альянсу надали Україні безпрецедентний рівень підтримки. Окремі держави-члени НАТО постачають в Україну озброєння, боеприпаси і різні види легкої та важкої військової техніки, зокрема, протитанкові комплекси і системи ППО, гаубиці, безпілотні апарати і танки. До того ж військові інструктори НАТО навчають українських військових застосовувати цю техніку. Багато союзників забезпечують гуманітарну допомогу цивільним людям і дають притулок мільйонам українських біженців. Спільно з іншими відповідними зацікавленими міжнародними партнерами, держави-члени Альянсу докладають зусиль для притягнення до відповідальності усіх винних у воєнних злочинах. Держави-члени Альянсу також тісно співпрацюють у рамках зусиль міжнародної спільноти щодо забезпечення експорту українського зерна і сприяння розв'язанню глобальної продовольчої кризи. На Мадридському саміті НАТО у червні 2022 року було ухвалено рішення про розширення пакету допомоги Україні, який передбачає надання підтримки в таких галузях, як безпечний зв'язок, постачання продовольчих пайків, палива, предметів медичного призначення, бронежилетів, зимового одягу, засобів для знешкодження мін і захисту від хімічної і біологічної небезпеки, а також переносних систем протидії БПЛА. До того ж країни-члени Альянсу узгодили допомогу Україні у здійсненні переходу від обладнання і техніки радянського зразка до сучасних обладнання і техніки НАТО, а також щодо підвищення оперативної сумісності зі збройними силами Альянсу і подальшої розбудови структур безпеки і оборони України. Як повідомила «Європейська правда» Генсек НАТО Єнс Столтенберг перед зустріччю міністрів оборони країн-союзниць 8 березня 2023 р. сказав, що «союзники НАТО за останній рік надали Україні військову та фінансово-економічну підтримку на близько 150 мільярдів євро, з яких 65 мільярдів – військова допомога».

A42751 339.923/.924(477:4) К 66

Кордон М. В. Європейська та євроатлантична інтеграція України : навч. посіб. для студентів ВНЗ /М. В. Кордон. – Київ : Центр учбової літ., 2017. – 171 с.

Б36605 66.4(0) Н 33

НАТО : довідник / Від. громад. дипломатії НАТО. – Брюссель : [б. в.], 2006. – 383 с.

A36077 66.4(0) Н 33

НАТО в XXI столітті / Держ. ком. телебачення і радіомовлення України. – Київ : Прес-КІТ, 2008.– 48 с. : фото.

Б33888 66.4(4УКР) У 45

Україна-НАТО: майбутнє в руках минулого / ред. Л. Шангіна – Київ : Центр Разумкова, 2004. –176 с. : портр., табл. – укр.-англ.

A37327 66.4(4УКР) У 45

Україна – НАТО: нові умови та реалії співробітництва : аналіт. доп. / Нац. ін-т стратег. дослідж. – Київ : НІСД, 2011. – 56 с.

В6019 327.8(477+ 470) Б 83

Шапошніков А. Політика НАТО щодо квазідержав як тест на відданість принципу колективної безпеки. – Харків, 2020. – С. 41–45.

Б44005 66.4(0) Щ 92

Що таке НАТО? Знайомство з Трансатлантичним альянсом : інформаційний лист. – Brussels:Public Diplomacy Division, 2011. – 48 с.

A34181 66.4(0) Щ 92

Що таке НАТО? Створення, розвиток та сучасний стан: інформаційний лист / Нац. центр з питань євроатлантичної інтеграції України. – Київ : Знання України, 2007. – 24 с.

П1166-2016 66.4(0) Щ 92

Щорічний звіт Генерального секретаря 2016 / НАТО. – Brussels : NATO Public Diplomacy Division,2017. – 120 с. : карти, кольор. іл.

A45580 94(4) Д 40

Дженкіс С. Точки напруження – колишні та нинішні: 1989 р. // Стисла історія Європи. Від Перикла до сьогодення : попул. вид. – Київ : КМ-БУКС, 2021. – С. 324-338.

М788-4 67 Ю 70

Організація Північноатлантичного договору // Юридична енциклопедія : у 6 т. / ред. Ю. С.Шемшученко. – Київ , 2002. – Т. 4 : Н - П. – 306 с.

М1109-1 323.22(477) Щ 87

Щирба О. Стратегічне партнерство Україна-НАТО і підписання Хартії // Україна. 30 років незалежності. – Київ, 2021. – Кн. 1 : 1991–2000. – С. 70 : іл.

М1109-2 323.22(477) Щ 87

Щирба О. Заява про вступ до НАТО і блокада парламенту // Україна. 30 років незалежності : хроніка. – Київ : Саміт-книга, 2021. – Кн. 2 : 2001–2010. – С. 89 : цв. ил.

A44670 330.3 Н 34

Яковенко Н. Л. Партнерські ініціативи Північноатлантичного альянсу з «контактними країнами» // Наукові розробки, передові технології, інновації : зб. наук. праць та тез наук. доп. за Матеріалами V Міжнар. наук.-практ. конф., 6-8 травня 2019 р. / Східноєвроп. центр фундамент. дослідж. ; Полтав. держ. аграр. акад. – Прага : Nemoros s. r. o., 2019. – С. 333-335.

Бойовий досвід України мають вивчати в країнах – членах НАТО // Голос України. – 2023. – № 16. – С. 5.

Європа об'єднується у протидії агресору // Голос України . – 2023. – № 8. – С. 1, 5 : фот.

Козак І. НАТО – Україна: спільні цінності, спільний шлях [з такою назвою відкрито виставку в Нац. академії Державної прикордонної служби ім. Б. Хмельницького] // Голос України. – 2021. – № 210. – С. 9.

Мелешенко Т. Шлях України до НАТО: основні проблеми, здобутки та перспективи євроатлантичної інтеграції // Український історичний журнал. – 2021. – № 4. – С. 104-113 : табл. – Бібліогр. в кінці ст.

Лавренюк С. Схвалено Річну програму співробітництва з Північноатлантичним альянсом // Голос України . – 2020. – № 23 . – С. 3.

Алексієвець Л. Трансформація відносин України та НАТО в 1991–2019 рр.: історичний аспект //Український історичний журнал. – 2020. – № 1. – С. 126-142. – Бібліогр. в кінці ст.

Сірук М. Про «новий формат» співпраці з НАТО: Павло Клімкін: «Стратегія Путіна спрямована на перелаштування простору навколо Росії і розчленування України» // День. – 2019. – № 200/201. – С. 6-7 : фот.

НАТО – 70 років: історія, сьогодні і майбутнє // День. – 2019. – № 60. – С. 3.

Козак І. Хмельницьких спецпризначенців тренують за стандартами НАТО // Голос України. – 2019. – № 54. – С. 1.

Пилипчук Д. Україна – НАТО: за поствиборним горизонтом // Дзеркало тижня. – 2019. – № 14. – С. 4.

Павліковський А. К. Механізми співробітництва України та країн НАТО у сфері отримання іноземної воєнної допомоги для протидії загрозам гібридного характеру // Вісник Національної академії державного управління при Президентіві України. – 2019. – № 4. – С. 63-70. – Бібліогр. в кінці ст.

Мирончук А. Спростувати міфи про НАТО // Військо України. – 2018. – № 8. – С. 38-42.

Зварич К. НАТО в Хмельницькому // Подільські вісті. – 2018. – 17 трав. – № 22. – С. 3

Гастинщиков В. Україна і НАТО: проблеми Євроатлантичної інтеграції України крізь призму діяльності вітчизняних ЗМІ (аналітичний огляд) // Вісник Книжкової палати. – 2017. – № 9. – С. 28-31 : фот. – Бібліогр. в кінці ст.

ЩО ТАКЕ НАТО? [Електронний ресурс] // НАТО. – Електрон. дані. – Режим доступу : https://www.nato.int/nato-welcome/index_uk.html. – Назва з титул. екрана. – Дата перегляду: 21.03.2023.

НАТО [Електронний ресурс] // Укрінформ. – Електрон. дані. – Режим доступу : <https://www.ukrinform.ua/tag-nato>. – Назва з екрана. – Дата перегляду: 21.03.2023.

НАТО [Електронний ресурс] // Вікіпедія <https://uk.wikipedia.org/wiki>. – Електрон. дані. – Режим доступу : <https://uk.wikipedia.org/wiki>. – Назва з екрана. – Дата перегляду: 22.03.2023.

КОРОТКА ІСТОРІЯ НАТО [Електронний ресурс] // НАТО. – Електрон. дані. – Режим доступу : https://www.nato.int/cps/en/natohq/declassified_139339.htm. – Назва з титул. екрана. – Дата перегляду: 23.03.2023.

Стратегічна концепція НАТО – 2022 [Електронний ресурс] // НАТО. – Електрон. дані. – Режим доступу: https://www.nato.int/nato_static_fl2014/assets/pdf/2022/6/pdf/290622-strategic-concept-ukr.pdf. – Назва з титул. екрана. – Дата перегляду: 23.03.2023.

Підготувала бібліограф Аміна Попкова